

СТАНОВИЩЕ

От: проф. д-р Венетка Иванова Кацарска, хон.преп. в Тракийски
Университет, Педагогически факултет, гр. Стара Загора

ОТНОСНО: представените материали на **Агорица Филипопулу** за присъждане на образователната и научна степен „доктор” в област на висше образование 1. Педагогически науки, Професионално направление 1.2. Педагогика, научна специалност Специална педагогика

ТЕМА НА ДИСЕРТАЦИЯТА: : „Хората с увреждания в древногръцката литература – съвременен педагогически прочит и интерпретация”

НАУЧЕН РЪКОВОДИТЕЛ: Проф. д-рпн Мира Цветкова – Арсова

Общо представяне на докторанта и актуалност на изследването

Докторантката Агорица Филипопулу е завършила бакалавърска програма по философия и социални науки в Университет на Крит. Дипломната ѝ работа е свързана с аутизъм. Следвала е едногодишна образователна програма в департамент по Специална педагогика в Тесали,

Гърция със сертификат на тема: „Специализация по нарушения на развитието при деца и юноши (Симптоматика – Оценяване – Интервенция”), Магистърска програма по Специална педагогика в СУ „Свети Климент Охридски”, Магистърска програма по образователни науки в Отворен университет Хеленик, Гърция и докторантска програма по Специална педагогика във Факултет по науки, образование и изкуства в в СУ „Свети Климент Охридски”.

Изразявам мнение, че полученото високо образование от Агорица Филипопулу и трайният ѝ интерес към проблематиката на специалната педагогика са отлична база за разработването на докторската дисертация с посоченото заглавие, за направените публикации, както и за бъдещата ѝ дейност.

Дисертационният труд, разработен от докторантката Агорица Филипопулу под ръководството на проф. дпн Мира Цветкова - Арсова включва 235 страници, от тях 203 – основен текст. Включени са четири глави, Изводи и препоръки, Заключение, Приноси, Литературна справка, състояща се от 188 литературни източника и две Приложения.

Дисертационният труд е посветен на интересна и актуална тема. Разбирането на нарушенията в наши дни, отношението към хората с увреждания и стремежът на обществото да се погрижи за тях има своите исторически корени. Познаването им до голяма степен повлиява съвременните схващания и хуманното отношение към тези лица.

Теоретична част на изследването

В Първа глава на теоретичната част на изследването докторантката Агорица Филипопулу се спира на дефинициите, отразени в литературата за

уврежданията и компетентно ги изяснява като обръща внимание на видимостта на уврежданията или липсата на такава.

Във втората, също теоретична по своя характер глава се разглеждат сензорните нарушения (слепота, глухота) и физическите увреждания. Важен акцент е поставен върху социалните компетенции на лицата със слепота и глухота. Тази глава значително обогатява знанията ни за хората с увреждания, отразени в древногръцката литература – обяснението по това време за причините за появата им, създадените и описани митове, страданията на хората, но също и техни положителни страни – сила, издръжливост и др.

Агорица филипопулу описва тези и други въпроси компетентно и увлекателно.

За целите на теоретичната част са използвани 188 литературни източника, седем от които – на електронен носител. Изразявам мнение, че докторантката е добре осведомена по разглежданата тема.

Концепция на изследването

Концептуалните рамки на дисертационния труд са добре очертани. Поставена е ясна цел, която логично да доведе до образователна интерпретация за уврежданията и тяхното присъствие в древни времена. Издигнати са пет хипотези, което разширява полето на изследването относно различията между уврежданията в древността и тези в наши дни, тяхното тълкуване и интерпретации и изразените чувства на хората към тях в съответния времеви отрязък.

Намирам формулирането на задачите за съответстващо на целите и издигнатите хипотези. В дисертационното изследване са включени 63-ма

ученика със СОП (със зрителни, слухови и двигателни увреждания) от средни училища в Гърция. Данни за тях са представени подробно в дисертационния труд. Изследването е проведено в края на 2016 г. в Крит и Атина с незначителна разлика във времето. Добре са подбрани и съответно описани методологията, методите, процедурите и изследователския инструментариум на изследването. Добре е обмислен въпроса за валидността на Въпросника и на проучването, включващ общо 50 въпроса. Намирам, че въпреки някои ограничения, които докторантката е срещнала при експерименталното изследване, последното се е оказало успешно организирано и проведено.

Интерпретация на резултатите

В четвърта глава са представени резултатите от експерименталното изследване. В достатъчно подробен план е осъществен анализа и интерпретацията на данните. Интересни са резултатите относно осъзнаването на учениците по отношение на увреждането и приемането му. Много важен акцент е поставен и в самото изследване и при интерпретацията на данните относно отношението на ученици с конкретно увреждане към останалите две в древния свят и това определено е свидетелство за изследователските виждания и умения на А. Филипопулу, очевидно добре насочвана и от научния си ръководител.

Открояването на резултатите при групата от глухи ученици е особено важно не само за конкретното дисертационно изследване, но и за бъдещи със сходна тематика, особено ако се вземе предвид езиковото и речево развитие на учениците. Може да се предполага неговото голямо значение.

Докторантката Агорица Филипопулу умело формулира изводи, логично произтичащи от проведеното изследване, позволяващи доказването на

първите две хипотези и отхвърлянето на останалите три. Статистическата обработка и на тази база качественият и количествен анализ е осъществен компетентно и поради това изводите са убедителни.

Автореферат и публикации

Авторефератът представя в синтезиран вид дисертационния труд и е подготвен в съответствие с неговото съдържание. Съотносим е с общите изисквания в това отношение. Отпечатани са в периода 2015-2019 г.

Изпълнено е и изискването за броя на публикациите – техният списък на включва три статии. Две от тях са самостоятелни, а третата е в съавторство с научния ръководител. И трите публикации са във връзка с докторантското изследване.

Приноси

Изразявам становище, че предприетото изследване от Агорица Филипопулу определено има научно-теоретични и практико-приложни приноси. Приемам формулираните от автора на дисертационния труд 4 теоретични и 3 практически приноси. Дисертационното изследване е първо по рода си и това му придава особена значимост. В този смисъл е достатъчно да се фокусира вниманието и само върху първия посочен от докторантката теоретичен принос. Ценното и за теоретичните и за практическите приноси е, че насочват и към бъдещи изследвания по отношение на ученици и с други увреждания.

Критични бележки

Би могло дисертационния труд да бъде прецизиран относно някои печатни грешки (неправилно или слято написани думи, някои неясни изречения и др.).

Би могло също и несъмнената иначе актуалност на изследването да се опише по-подробно, независимо че това не буди съмнение.

Заключение:

На основание изложеното относно несъмнените достойнства на разработената докторска дисертация и публикации и особено – направените несъмнени приноси, давам своя положителен вот за присъждането на Агорица Филипопулу образователната и научна степен „доктор” в област на висше образование 1. Педагогически науки, Професионално направление 1.2. Педагогика, научна специалност Специална педагогика

София, 27. 08. 2019 г.

Подпис:

(Проф. д-р Венетка Ив.Кацарска)